

H N U T Í Ž I V O T z.s. P l z e ň, B ě l o h o r s k á 3
tel.: 377227068, 606616400, e-mail: priroda@hnutizivot.cz

Ministerstvo životního prostředí, Praha,	e-mail: info@mzp.cz
Ministerstvo zemědělství Praha	e-mail: podatelna@mze.cz
Ministerstvo místního rozvoje	e-mail: podatelna@mmr.cz
Povodí Labe, Vltavy, Odry a Moravy	e-mail: labe@pla.cz , pvl@pvl.cz , info@pod.cz , sekretariatzd@pmo.cz
Česká inspekce životního prostředí, Praha,	e-mail: podatelna@cizp.cz
Parlament ČR, Praha,	e-mail: posta@psp.cz , epodatelna@senat.cz

Podnět k řešení ekologicky udržitelné vodohospodářské situace ČR **- retence vody v krajině a protipovodňová opatření (z r. 2015)**

Současná a predikovaná vodohospodářská situace extrémních situací sucha a povodní je bez potřebných opatření nejen ekologicky, ale i hospodářsky trvale neudržitelná. Řešení je nezbytné urychlit, protože

- první krok: nevyhlášenou krizovou situací zažíváme, dlouhodobě dochází k extremizaci našeho bioklimatu, k ekologické destabilizaci území a rychlému snižování biodiverzity - průtoky vodních toků jsou převážně desetinné, snižuje se hladina podzemních vod, hoří lesy, usychá úroda, hynou vodní živočichové a někdy i hospodářská zvířata z nedostatku vody, povodňová ohrožení přívalovými dešti jsme již zažili
- druhý krok: na základě odborně kvalitní, ideologicky nezaslepené diskuze (vycházející z globální situace a současných celostních pohledů a možností) stanovit racionálně progresivní řešení a
- třetí krok: zajistit potřebné finanční prostředky (bez chybných, ideologicky limitujících omezení pro dotované tituly).

Zatím vláda ČR v situaci obecného ohrožení pouze „pohotově“ ukládá MŽP a MZe :

- do 31.12.2016 předložit informaci o plnění opatření
- do 30.6.2017 předložit návrh koncepce ochrany před následky sucha pro území ČR s využitím realizovaných opatření
- doporučuje hejtmanům spolupracovat při realizaci opatření.

Vysychání ČR začíná u pramene Vltavy na Šumavě, kde díky vnucenému prosazení kůrovcového uschnutí hřebenových smrčů vysychají rašeliniště, likviduje se funkce CHOPAV - Chráněné oblasti akumulace vod i biologická diverzita, takže vznikly a dále se zvyšují miliardové škody.

Současně uskutečňovaný nezodpovědný způsob „ochrany“ přírody Ministerstvem životního prostředí ČR vychází z ideologického požadavku **bezzásahových přírodních procesů na co největším území.** Na Šumavě tak došlo k rozsáhlým miliardovým škodám i soudnímu zneplatnění Plánu péče. K rozšíření této ideologie a zakrytí zločinných škod směřuje i připravovaný **jednoučelový návrh novely zák. o ochraně přírody a krajiny k rozšiřování bezzásahosti.** Násilně uskutečňovaná „výroba“ virtuální divočiny s predátory, je dlouhodobým neuralgickým střetem s většinou obyvatel, neboť navíc je spojena s vyháněním lidí a turistů (byť jsou integrální součástí přírody). Globálně se rychle rozšiřují pouště a polopouště (již i v Evropě), vzrůstají stresové faktory (zejména sucha a teplo, ale i povodně), proto samotné bezzásahové přírodní procesy nám neobnoví ekologicky vyváženou přírodu (k tomu je nezbytná ekosystémová asistenční pomoc).

I proto vzniklo i Hnutí Život, které nerovně zápolí s mediální strategií fabulace výroby čisté přírody bohatě dotovaným Hnutím Duha, které mediálně propaguje „zážitkovou divočinu“ např. u stánku vedle pramene Vltavy, pořádá koncerty na rozšiřování divočiny kde i ubytování je zdarma, jejím

členům správce NPŠ P. Hubeným povoluje volný pohyb po zakázané Šumavě, ostatní protestující občané však nesmí ani projít po silnici Luzenským údolím, přičemž P. Hubený jim navrhuje milionové pokuty !

Snad je vhodné připomenout, že státní orgány se nechovají vždy „rozumně“: někdejší Krajská střediska státní památkové péče a ochrany přírody (KS SPPOP) registrovaly všechny plochy dočasně nevyužívané půdy (DNP) za účelem jejich převodu na zemědělské nebo lesnické plochy a tak programově došlo ke zlikvidování nejcennějších částí přírody, např. mokřadů, rozptýlené zeleně či tzv. „drah“. Proto dnešní znehodnocenou krajinu je nezbytné citlivě „zrekonstruovat“. Vzhledem k nedostatečnému reflektování reality Ministerstvem životního prostředí je žádoucí **starost o vodní zdroje svěřit pouze Ministerstvu zemědělství, kde jsou jak největší dopady sucha, ale jsou i největší možnosti citlivé obnovy retenčních schopností krajiny** (ekologické zemědělství v souladu se standardy GAEC, vč. vhodného uspořádání, členění, obdělávání a využívání půdních bloků, protierozních opatření, opatření v „citlivých územích“). Zatím MŽP nedokázalo reflektovat realitu a hlavní dotovaná opatření směřovala na „přírodě blízké drobné úpravy - tůňky, mokřady, meze, remízy, ... které jistě jsou potřebnou součástí, ale ne takovou na které by měly směřovat hlavní dotační tituly. Po současné kritice už jsou připouštěny i rybníky ...

Základní potřeby a předpoklady

1) Přirozené retenční schopnosti krajiny byly narušeny mnoha způsoby, např.:

- zničením drobné filigránské struktury krajiny Čech zvané „zahrada Evropy“ s menšími koloběhy vody, dalších látek a energií
 - postupným vysušováním kotliny Čech, které začalo od 20. století, např. výstavbou hořinského kanálu Vltava - Labe došlo k vysušování rozsáhlých mokřadů na soutoku, zvaných Tramtárie, velkoplošným melioračním odvodňováním polí zejména v 70. letech minulého století, ale i mokřadů
 - průmyslovým zblokovaním zemědělských ploch
 - nevhodnou volbou osevních plánů, např. širokořádkovou kukuřicí na sklonitých půdách a následným splachem půd při přívalových deštích
 - výsadbou monokulturních produkčních lesů, ale i škodlivou ideologickou výrobou „přírodního lesa“ záměrným kůrovcovým odumřením hřebenových smrčín s následným vysušováním nejcennějšího vodohospodářského potenciálu Šumavy - rašelinišť, či likvidací vodních zdrží na Šumavě (neboť to jsou antropogenní díla)
 - necitlivou urbanizací řady sídel (nezajištěním zachytu srážkových vod, nezajišťováním potřebné urbanistické i krajinné zeleně, která výrazně zlepšuje mikro. a mezoklimatické poměry (jako příklad je možno uvést extrémní lokality Singapur, Melbourne, Sydney, ...)
- a problematickou energetickou politikou.

2) Politika územního rozvoje ČR a Zásady územního rozvoje krajů nesledují ekologické využívání krajiny, ani koncepční vymezování chráněných území přírody a krajiny, např. Biosférické rezervace UNESCO, přičemž v rozporu s ostatním světem je dokonce nesleduje ani MŽP, u EVL není sledován management zachování chráněných biotopů, chráněná území jsou neopodstatněně trvale rozšiřována, tzv. „lokality akumulace povrchových vod“ (LAPV) byly většinou zrušeny, ... přičemž je nahráváno ke spekulativnímu skupování půdy z důvodů její následné „kapitalizace“: Nutné je podotknout, že extrémní situace povodní a velkého sucha i přes jejich kritiku zachraňují právě tyto vhodně lokalizované vodní nádrže. Hnutí Život navrhuje vyčlenit 1 % z plochy povodí ve správním území jednotlivých ORP vyčlenit na stavby nových retenčních vodních nádrží v dílčích povodích (s potenciálem zachycení srážek 50 mm/24 hodin), přičemž nezbytné pozemky a majetkové vazby by měl vypořádat ÚZSVM (v ceně 5-násobku vyplývající z BPEJ) a stavební úřady by stavební povolení měly zajišťovat ve zkráceném režimu. Z dlouhodobého koncepčního hlediska je vhodné zlepšit vnitrozemskou situaci posouzením výstavby kanálu Dunaj - Odra - Labe

3) Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (povrchových a podzemních) podle příslušných Nařízení vlády a vodního zákona č. 254/2001 Sb. z velké části potřebně neplní své funkce. Tam

mají být uplatňována ochranná opatření zejména k zabránění snižování vodního potenciálu, ale i nepříznivým změnám jakosti vod a negativním vlivům na vodohospodářskou funkci území, zejména na přirozenou retenční schopnost a zdrojovou funkci pitné vody.

4) Obnova a výstavba rybníků: z jedinečných středověkých rybníkářských soustav v současnosti zbyla asi třetina, bylo by proto vhodné obvykle obnovit někdejší rybníky a nádrže, příp. je doplnit a revitalizovat, obvykle odbahnit (problémem je u některých kontaminace litorálu, resp. bahna.

V dnešním byrokratickém přístupu odtrženém od skutečných potřeb, je realizace krajinářsky jedinečného Třeboňského nebo Valticko-Lednického areálu zcela nepředstavitelná (současní úředníci rozsáhlých aparátů životního prostředí nemají zažité ekologické principy a zákonitosti).

5) Protipovodňová opatření: zatím bylo sledováno zejména budování ochranných hrází, údolních přehrad, příp. zkapacitnění koryt, ojediněle suché poldry (u nich je však nebezpečí protržení hráze přívalovou vlnou). Hnutí Život připravilo know-how jak širších opatření, tak obnovy a doplnění rybníků a kaskádovité soustavy protipovodňových vodních zdrží - polosuchých poldrů, s menší trvalou zátopou a návaznými územně plánovacími a legislativními opatřeními, např. jejich prosazení jako veřejně prospěšných opatření, kompenzace případné újmy osvobozením od placení daně z pozemku (menší trvalá zátopa by měla být přínosná pro zachování hladiny podzemních vod, klesající v důsledku zvyšování podílu suchých období a při rybím hospodářství přínosná i pro majitele, krátkodobé zdržení pohotovostní rozlivu vody by mělo být pro příslušnou plochu rovněž přínosné, vzhledem k sedimentaci humozních částic, neboť někdejší zahradníci v Hamburku vznikli na humusu splaveném z Čech).

6) Bioklimatické a ekologické mimoprodukční funkce lesů: vzhledem ke vzrůstajícím ekologicky stresovým faktorům je nezbytné uskutečňovat skutečně moderní ekosystémovou asistenční pomoc, neboť záměrné ideologické usychání lesů kůrovcovým žírem k výrobě divočiny „přírodních lesů“ bezzásahovými přírodními procesy je zločinem !

7) V územně plánovací dokumentaci prosadit skutečnou koncepci využití krajiny (tam bylo vedle koncepce urbanizace obtížně prosazeno tzv. uspořádání krajiny, pouze vymezující základní danosti)

8) Nezbytná veřejná opatření musí být legislativně dostatečně vymahatelná

9) Potřebné je vycházet z:

- Nedostatečné kompatibility s vyhlášenými dotačními operačními programy na plánovací období 2014 - 2020

- Požadavků na udržitelný vývoj environmentální, ekonomický a sociální EU, Rady Evropy, OECD a OSN a také z Evropské vodní charty

- Hodnocení rozsáhlých povodňových škod z let 2002 a 2013 a nákladů navrhovaných PPO vč. Usnesení vlády ČR č. 570/2014

- Plánu hlavních povodí, Oblasti s potencionálně významným povodňovým rizikem a zejména z požadavků SRN vzhledem k ohrožení povodňovou vlnou na Labi z ČR (povodňové „výplachy České kotliny“ vč. kalů z ČOV sedimentují u nich, oni intenzivně realizují PPO, což je u nás bez potřebné odezvy, přičemž nabízí i finanční pomoc, neboť je to v jejich zájmu)

- TV dokumentu „Paměť vody aneb odkaz Jakuba Krčína“

- studii je hojně, realizací minimálně !

Za Hnutí Život

Pavel V a l t r
ekolog, krajinář, urbanista

Další informace

www.hnutizivot.cz

Potřeby řešení

Evropská unie si jako základní cíl vymezila udržitelnost environmentální, ekonomickou i sociální. V rámci nového programového období 2014 - 2020 vznikají nové dotační programy k řešení vodohospodářské problematiky v Operačních programech MŽP ČR, zatím co Ministerstvo zemědělství ČR, žel v Programu rozvoje venkova na uvedené období již tuto problematiku opustilo.

Na základě poučení z nedávných povodní (2002, 2013), ale i erozních ohrožení, vzniklých škod a následného řešení je potřebné zajistit udržitelný vodní režim ČR a k tomu:

- sledovat funkci a situaci již vyhlášených Chráněných oblastí přirozené akumulace vod - např. v CHOPAV Šumava díky ideologii bezzásahové „výroby divočiny“ došlo k uschnutí hřebenových smrčín v délce 40 km na 25 tis. ha a proto dochází k fatálnímu větrnému vysušování nejcennějšího vodohospodářského a krajinného potenciálu - rašelinišť
- sledovat zachování tzv. rozptýlené krajinné zeleně vč. remízků
- sledovat erozně ohrožené plochy a realizovat protierozní opatření
- sledovat vhodné uspořádání, členění, využívání a obdělávání půdních bloků
- zajišťovat funkční **kaskádovitou soustavu přírodě blízkých retenčních vodních zdrží v jednotlivých povodích s dílčí trvalou zátopou ve vhodných lokalitách.**

Dosavadní protipovodňová opatření byla zaměřena zejména na

- zkapacitnění koryt vodních toků
- ochranné hráze
- budování přehrad a rybníků avšak s minimálním retenčním prostorem
- zcela ojediněle budování suchých poldrů.

K praktickému zajištění realizace funkčních retenčních zdrží s menší trvalou zátopou je potřebné:

- bilančně sledovat krajinné segmenty v jednotlivých povodích o rozloze cca 50 - 100 km² a možnosti zřízení kaskády jednoduchých protipovodňových zdrží s menší trvalou zátopou a dostatečnými možnostmi pohotovostního záplavového rozlivu
- výběr lokalit, technické zajištění a know-how jejich přípravy již zajišťuje Hnutí Život.

Dovětek:

V rámci IROPu je možnost komplexně řešit celá území jednotlivých ORP v územních studiích krajiny s 90 % dotací - avšak těch 10 % většina ORP neumí „zkousnout“.

Diskuze: RNDr.Pavel Punčochář, MZe, sekce vodní hospodářství

Doc.RNDr. Jan Pokorný, CSc., ředitel ENKI Třeboň

Ing. Jaroslav Novák, Hnutí Život

RNDr. Petřík, konzultant IROPu

Pokorný - Punčochář, 20.5.2016

Pan ing. Novák mi poslal Vaši příznivou odpověď na moje stanovisko k“ odbornému podkladu“ doc. J. Hrušky o nepodstatném efektu odlesnění na hydrologii Šumavy.

Toto stanovisko jsem poslal panu náměstkovi Dolejskému před týdnem (13.5.) poštou, jako svoji reakci na Veřejné slyšení k petici konané dne 21.4. v Senátu ČR. Co píše doc. Hruška, není pravda a nedává to ani smysl.

Na upřesnění dodávám, že nejsem poradcem pana ministra R. Brabce, byť mne jmenoval do komise „sucho“. Ta komise neschází. Myslím, že jsme se spolu sešli na jejím posledním zasedání ve VUV.

Uvidíme se v pondělí navečer na u Petra Dolejše na „Pitné vodě“. Budu si dávat pozor, aby se debata nezvrhla v souboj buď přehrady nebo zadržení vody na plochách v krajině. Potřebujeme zadržovat vodu na plochách (vrátit se k základním funkcím lesa, půdy, plodin a kulturní krajiny), aby přitékalo dost vody do nádrží, které ji převádí „do trubek“. Ostatně, jak víme, na konci 16. Století bylo na našem území na 180 000ha rybníků, což jsou vodní nádrže.

Prosazované rozšíření bezzásahovosti NP Šumava ukazuje, jak MŽP nerozumí úloze vegetace v hydrologii povodí. Biologové jsou zahleděni do biodiverzity a divočiny (a přechází to i do společnosti), nepotřebují v krajině hospodařit. Klimatologové jsou zahleděni do úlohy skleníkových plynů v atmosféře a průměrných teplot a nevidí extrémní teploty ani změnu distribuce slunečního záření.

Selský stav zmizel (zdráhám se napsat „vyhynul“) a s ním i selský rozum?

Punčochář 20.5. 2016

Moc děkuji za skutečně vědecké výsledky a interpretaci „argumentů“ obhájců bezzásahových zón na Šumavě.

I já jsem si sepsal seznam různých prosazených „pravd“ ochránců přírody, které se následně ukázaly jako chyby a musely být napraveny. Co dodat – veřejnost, novináři i popularizátoři se raději věnují zkratkovým sdělením, které navíc vesměs nevyžadují žádné akce, žádná opatření a „vše běží samo“.

Jsem rád, že kolega Pokorný je poradcem ministra Brabce a měl by také radit více náměstkovi Dolejskému, který podléhá – z mého pohledu 6. poschodí MŽP – což je část budovy osídlená ochranou přírody a krajiny. Jak uvádím, ochranou přírody a krajiny, nikoliv ochranou životního prostředí....

Novák - Punčochář

Pro rozšíření pohledu na vodní hospodářství a vlivy vegetace a lesa na hydrologickou bilanci v krajině, které jsou často opomíjeny při stanovování koncepcí boje proti suchu, lze provedeným měřením a zjištěných hodnot a jejich porovnáním na plochách jinak obhospodařovaných dokázat, že se opakovaně dopouštíme systémových chyb a

mnohých vědomých omylů (podklady od J.Hrušky) řady autorů je zneužíváno pro prosazení nevhodných koncepcí.

Kdo a proč má zájem podporovat sledování procesů ve zdivočelé samovolné obnově krajiny po katastrofách (kyrill) a kalamitách při nerespektování řady zákonů, kdy každý zkušený lesní hospodář negativní dopady bezzásahovosti dokáže věrohodně předvídat?

Je žádoucí zjistit důvody a činitele za svévolné (protiprávní) jednání odvolat. Není obvyklé, aby se ústřední orgány ČR dostaly do zásadního rozporu s veřejným zájmem, který musí logicky směřovat k ochraně přírodního prostředí takovým způsobem, který neohrožuje život ve všech jeho formách a je definován mnoha zákony v ČR platných. Hydro-ekologická stability krajiny a dostupnost vodních zdrojů i jejich ochrana musí být zásadní prioritou našeho lidského snažení. Pokud je srážkový úhrn v posledních obdobích nižší, o to více musíme s vodou hospodařit a racionálně nakládat.

Nelze připustit a po dlouhou dobu tolerovat takové procesy bezzásahovosti na velkém území NP Šumava, které ohrožují dříve obvyklou biodiverzitu Šumavy (vše uschne), klimatické vlivy a dopady na srážkové poměry tak zásadně změněny v důsledku hřebenových holin, které způsobují odklon dříve obvyklých srážkových oblačností od Šumavy (v Bavorsku více a častěji prší), poklesla jímavost vody v půdním pokryvu Šumavy, jsou časté i bleskové povodně (4.12.2015 Otava) zrychleným odtokem srážkové vody, dochází k erozi i sesuvům až na skalní podložíatd.!

Negativní dopady z bezzásahovosti v NP Šumava jsou již zřejmé a nutná náprava bude velmi obtížná, později za několik let nemožná nebo velmi nákladná. I nová výsadba uschne, případné srážky se ihned odpaří (Chybí zdravé patra lesů jako klimatický stabilizátor)

Vážený pane doktore, věřím, že význam vody pro společnost plně chápete a zasadíte se o prosazení vládou ČR takových VH řešení, které co nejdříve zmírní nebezpečí ze sucha i povodní hrozcích.

Výzva č. 9 IROP pro ORP Územní Studie Krajiny (ÚSK) bude posilovat VH a rozvoj MVN na dílčích povodích, nutné pozemky zajistí ÚZSVM nebo směnou s církvemi pro veřejně prospěšné využití k retenci vody v krajině, MZe opustí dotační politiku pouze na plochu, ale podle způsobu hospodaření na OP, podpoří meziplodiny a statková hnojiva, vyhlásí zákaz spalování biologického uhlíku (slámy a štěpky), ORP vyčlení na správním území 2% plochy na MVN a retenci, ÚSK se stane závazná pro řešení hydrologické situace v krajině ke zpomalení odtoku srážkové vody, stávající VD budou vyčištěna a sedimenty se užijí jako hybridní hnojivo na OP, retenční rozliv je věčné břemeno vlastníka pozemků u VD, zvýšíme zasakování vody do podzemních zdrojnic vody!

Odmítání řešení MVN a průtahy v povolování budou postihnuty krácením RUD (-50%) do doby, než bude dosaženo žádoucího cíle tj.: vymezit 2% plochy ORP do ÚP obcí na nové MVN a jejich zanesení do ZÚR všech krajů = možnost čerpání dotací z EU.

Vláda bude dle ES č.114/2008 čl.6 neprodleně jmenovat Styčného bezpečnostního úředníka (SBÚ) na každý kraj pro VH a pro ochranu OKI. Na kraje Plzeňské a Jihočeské jsem ochoten jmenování SBÚ přijmout s cílem prosazení vyhlášení Výzvy č. 9 IROP k posílení VH.

Vláda musí konat ve veřejném zájmu a nikoliv sledovat osobní cíle ministrů, které jsou často v příkrém rozporu s posláním a výkonem úředních osob.

Pokorný - Novák, 18.5.2016

Konečně posílám „stanovisko“, které jsem v pátek 13.5 odeslal panu náměstkovi Dolejskému. Přikládám také otištěný článek J. Hrušky a kol, který slouží MŽP jako podklad o „nezávadnosti“ uschlého lesa.

Novák - Petřík, 9.5.2016

Dostupnosti vody a ochraně zdrojnic musí být věnována mimořádná pozornost zejména v oblastech, do kterých se dostává voda pouze klimatickými srážkami. Celé území ČR má minimální přítoky ze zahraničí (Ohře Dyje Lužnice).

Musíme věrohodně respektovat vliv lesů na přitahování vlhké oblačnosti (díky kladnému povrchovému napětí molekul H₂O), na hřebenech hraničních hor obnovovat porosty po všech katastrofách a dalším účinně předcházet (kůrovci...), změnit hospodaření v NP Šumava a skoncovat s výrobou zdivočelé přírody. Holiny na hřebenech vlhkou oblačnost nepřitahují!

Ztráta hydrologických účinků a vlivů zejména Šumavy v posledním období již prokazatelně a velmi negativně ohrožuje naši společnost. Změna hospodaření v lesích je mimořádně důležitá a neprodlená.

Pěstování energetických plodin musí být omezeno a spalování biologického uhlíku (štěpky a slámy) neprodleně zakázáno. Klesá jímavost vody v pokryvu (ORNÉ PŮDĚ) a nedoplňují se podzemní vody.

Orná půda nemůže konkurovat jaderným elektrárnám, kde díky štěpné reakci atomů těžkých kovů se uvolňuje 1000 000 více tepelné energie než při oxidaci molekul uhlíku.

S vodou se musí velmi efektivně hospodařit a výrazně zpomalit odtok vody z území. 2% spravovaného území ORP vyčlenit pro nové retenční nádrže, které vysedimentují splaveniny a ornici, po přivalových epizodách transformují povodňovou vlnu a podporují protipovodňové opatření, i nadlepšují za sucha. Koncepti zadržování vody v ÚP ORP lze podpořit Výzvou č. 9 IROP Územní studie krajiny (s podporou hydro-ekologie)

Pět uvedených jasných a jednoduchých návrhů prosadit i pod hrozbou sankčních trestů v podobě krácení RUD všem ORP, které v ÚP nevyčlení včas 2% plochy a ve spolupráci s ÚZSVM nezajistí nutné pozemky bude důležitým signálem, že stát (ČR) to myslí s VODOHOSPODÁŘSTVÍM VÁŽNĚ.

Bohužel zatím se pouze o vodním hospodářství diskutovalo a akademická obec cucala granty na svoji činnost bez závazných doporučení. Zprávy o povodních 1997,2002,2006,2010,2013, dokládají, jak si politici ani význam vody ve společnosti neuvědomují a pouze populisticky slibují po krizových epizodách nápravu, kterou systémově narušují přijetím špatných zákonů a koncepcí.